

Datum
2024-08-07

Vår ref:
Joakim Bourelius

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Helena Strömbäck
helena.stromback@regeringskansliet.se

Remissvar – ”En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap” (SOU 2024:19)

Inledning

Innovationsföretagen företräder 850 arkitekt- och ingenjörskonsultföretag som tillsammans samlar 45 000 medarbetare. Våra medlemsföretag är verksamma inom en lång rad branscher och inte minst inom bygg- och anläggning, industrin samt inom besiktning, provning och certifiering. Som samhällsbyggare, produkt- och produktionsutvecklare och testare spelar våra medlemsföretag en avgörande roll i byggandet samt upprätthållandet av ett resilient, modernt och konkurrenskraftigt samhälle. Mot bakgrund av erfarenheterna från Rysslands fullskaliga invasionskrig mot Ukraina, där civil infrastruktur är en prioriterad måltavla och kräver ständiga reparationer, tester och nybyggnationer för att hålla ihop samhället samt där den ukrainska industrins förmåga till fortsatt innovation och produktion är avgörande för landets motståndskraft, framstår det som avgörande även för svensk motståndskraft att svenska arkitekt- och ingenjörskonsultföretags förmågor på bästa möjliga sätt tas tillvara i arbetet för en ökad svensk försörjningsberedskap. Inte minst gäller det förmågan till innovation för att lösa de helt nya problem och utmaningar som uppstår i en krigssituation.

Innovationsföretagens synpunkter på utredningens förslag

2.2-2.6 En ny beredskapssektor för industri, bygg och handel etc

Innovationsföretagen tillstyrker utredningens förslag om att inrätta en elfte beredskapssektor för industri, bygg och handel där Tillväxtverket, SGU och Boverket utses till beredskapsmyndigheter och Tillväxtverket även till sektorsansvarig myndighet.

För att snabbt komma igång med det nödvändiga arbetet tillstyrker vi vidare att Tillväxtverket och Boverket tills vidare får ansvar för att planera och samordna bygg- och reparationsberedskapen inom sina respektive verksamhetsområden. Våra medlemmar; arkitekt-, ingenjörskonsult- samt besiktnings-, provnings-, och certifieringsföretag, kommer att precis som i den tidigare byggnads- och reparationsberedskapen som avvecklades 2007 att spela en central roll i de nya organisationer som nu behöver byggas upp och vi ser gärna att företagen involveras från första början.

Vad gäller byggnads- och reparationsberedskapen är det av stor vikt att det sker en nationell samordning kring prioriteringar av resurser som går utöver sektors- och branschgränser. Vi välkomnar därför de tilläggsdirektiv från 25 juli där utredningen ges i uppdrag att analysera förutsättningarna för att införa en byggnads- och reparationsberedskap i Sverige.

För ett framgångsrikt genomförande av utredningens samtliga förslag är det nödvändigt med en mycket nära dialog med näringslivet från allra första början. Vidare behöver de nya beredskapsmyndigheterna ta ansvar för en nära dialog med övriga relevanta myndigheter samt med kommuner och regioner som ju i praktiken står för en mycket stor del av relevant verksamhet, upphandlingar och regler. Detta behöver vara en tydlig del av myndigheternas nya uppdrag samt följas upp på lämpligt sätt av regeringen.

2.5 Boverket utses till beredskapsmyndighet – fördjupande synpunkter

Som utredningen påpekar finns frågetecken kring Boverkets förmåga att med dagens organisation, resurser och uppdrag fullt ut axla rollen som beredskapsmyndighet samt att myndigheten idag saknar ett företagsfrämjande uppdrag. Innovationsföretagen delar denna bild och vill därför särskilt framhålla vikten av att regeringen skyndsamt adresserar detta i budget och myndighetsstyrning.

- Vi delar utredningens bedömning att det försämrade säkerhetsläget innebär att Boverket skyndsamt bör ges de nya resurser och den styrning som det nya uppdraget kräver. Dels för att snabbt kunna bidra till en ökad beredskap inom bygg- och anläggningssektorn, dels för att undvika oönskade undanträngningseffekter som försämrar sektorns funktionssätt och i sig bidrar till sämre förutsättningar att hantera kriser.
- Innovationsföretagen förordar att Boverket ges ett företagsfrämjande uppdrag. Det skulle komplettera Boverkets nuvarande fokus på tolkning och tillämpning och kan, förutom att ge myndigheten större handlingsfrihet i den nödvändiga dialogen med näringslivet i sin nya roll som beredskapsmyndighet, även få en positiv påverkan på övriga delar av verksamheten.

Övriga synpunkter

Vad är samhällets beställning till näringslivet?

Vad samhället vill ha från företagen i händelse av höjd beredskap är en fråga många företag ställer sig och vars konkreta svar skulle underlätta företagets planering avsevärt. Näringslivet är som utredningen konstaterar basen för den civila beredskapen och förhållandena skiljer sig idag på ett betydande sätt från under kalla kriget när en större del av inte minst tjänsteproduktionen utfördes av det offentliga. Nu organiseras samhället på ett annat sätt och beställningen till utförarna, det privata näringslivet, behöver formuleras mycket tydligt.

Frågan om samhällets förväntningar på näringslivet, framför allt statens förväntningar genom sina myndigheter, måste besvaras så konkret som möjligt. Svaren kommer att skilja sig mellan de olika sektorernas beredskapsmyndigheter och kommer dessutom att behöva utformas i en nära dialog med näringslivet inom respektive sektor men det är angeläget att samhällets beställning till näringslivet snarast möjligt konkretiseras.

Hur ska försörjningsberedskap uppnås?

Förutom att samhället behöver vara tydligt med sina förväntningar på näringslivet måste också ansvarsfördelningen redas ut genom avtal vid relevanta upphandlingar och beställaren reservera ekonomiskt utrymme för att bygga upp den robusthet som efterfrågas

av leverantören. Det är Innovationsföretagens mening att upphandlingar som ställer krav på hållbara lösningar, fokuserar på funktion samt utgår ifrån ett livscykelperspektiv också har störst förutsättningar att bidra till en ökad svensk motståndskraft. Utöver detta krävs att avtal framöver utformas för att hantera höjd beredskap och Innovationsföretagen välkomnar därför regeringens tilläggsdirektiv till utredningen den 25 juli i syfte att genom avtal trygga en effektiv, enhetlig, förutsebar och långsiktig försörjning av samhällsviktiga varor och tjänster.

Avslutningsvis – konkurrenskraft är motståndskraft

Näringspolitiskt reformarbete som stärker Sveriges konkurrenskraft i fred är avgörande för Sveriges motståndskraft i krig. Väl fungerande marknader, effektiv upphandling och regelverk och processer som fokuserar på funktion ur ett livscykelperspektiv rustar redan i fredstid Sverige för större utmaningar och parallellt med beredskapsarbetet behövs därför fortsatta och kontinuerliga reformer som förbättrar inte minst industrins och bygg- och anläggningssektorns funktionssätt. Detta gäller till exempel som utredningen framhåller den dubbla omställningen; digital och grön, kompetensförsörjningen samt tillståndsprocesser.

Erfarenheterna från Ukraina visar att konflikter kan bli långvariga och att en välfungerande och växande ekonomi är avgörande för långsiktig motståndskraft. Av betydelse för att i grunden stärka Sveriges beredskap är därför samma faktorer; väl fungerande kompetensförsörjning, en snabb, effektiv och hållbar klimatomställning samt internationellt konkurrenskraftiga villkor för svenska företag, som återfinns på de flesta branschorganisationers näringspolitiska agenda. Det är därför viktigt, även ur ett beredskapsperspektiv, att regeringens näringspolitiska reformarbete växlar upp såväl takt som ambitioner.

Ett konkurrenskraftigt Sverige är ett motståndskraftigt Sverige.

Joakim Bourelius

Näringspolitisk chef, Innovationsföretagen